

מנגנון ביקורתי - למה זה חשוב? (שעה וחצי)

מטרות

1. החניכות ים יכירו את המושג "חשיבה ביקורתית".
2. נערוך דיון על היתרונות של חשיבה ביקורתית וכיצד יוצרים אותה.
3. נשתמש במנגנון הביקורתי ככלי להתמודדות עם דילמות מחיי היום-יום.

מהלך

1. **סבב מה נשמע? (10 דק')** בסבב, כל חניכה ת. יספר איך עבר עליה. היום ויספר על הפעם האחרונה שהביע ביקורת כלפי משהו.
2. **שליפה מהמותן (10 דק')** נחלק את החניכות ים ל-2\3 קבוצות (תלוי במספר החניכות ים). למדריכה תהיה רשימת שאלות מוזרות (**נספח א'**) ולא-הגיוניות שעליהן יצטרכו החניכות ים לענות בלי להסס. נתחיל מאחד הטורים - בכל פעם שחניכה מקבוצה מתבלבל, עונה באיטיות או מהסס נעבור לקבוצה הבאה - המשחק מהיר מאוד (אסור לענות תשובות כמו - כן, לא, או תשובה של מילה אחת). קבוצה שתצליח לענות על מספר השאלות הגדול ביותר בהצלחה תזכה. המשחק מדגים את היכולת שלנו לאלתר ולענות באימפולסיביות בלי מחשבה עמוקה על משמעות השאלה. ה"זרימה" והספונטניות יכולות להיות טובות לרגעים מסוימים בחיים אך לא כשמדובר במחשבה מעמיקה וביקורתית - הנושא של הפעילות.
3. **דברים שהייתי שואלת (20 דק')** החניכות ים יקבלו פתקים קטנים וכלי כתיבה - בכל פעם נקריא סיטואציה (**נספח ב'**) שבה החניכות ים צריכים לקבל החלטה כלשהי - הן יצטרכו לכתוב על הפתק מה השאלה הראשונה שהיו שואלים את עצמן. כדי להחליט - ולא את החלטה. בכל סבב חניכות ים יקבלו את הפתקים ויניחו במרכז המעגל, לאחר מכן כל אחד ת ייקח פתק של מישהו אחר ויצטרך להקריא אותו - כך יוכלו ליצור סיעור מוחות לגבי כל סיטואציה ולשמוע מגוון דעות על המחשבה הראשונה של כל אחד כשהוא נתקל בבחירה (**לאפשר דיון ביניהם אם מתפתח ואפילו לבקש מהן. להציע סיטואציות נוספות**). אחרי שנסיים להקריא את הסיטואציות, נשאל:
  - למה לדעתכם חשוב לשאול שאלות ולהטיל ספק לפני שמקבלים החלטה?
  - מה הקשר בין שאילת שאלות למנגנון ביקורתי?
  - איך אתן.ם לרוב מקבלות ים החלטות בחיי היום-יום, באימפולסיביות ומיידיות (כמו במשחק הראשון) או לאחר מחשבה מעמיקה?
4. **הפסקה (5 דק')**
5. **טיפים לשיפור החשיבה הביקורתית (20 דק')** נחלק את החניכות ים לקבוצות (זוג ומעלה), נשלח להם את הלינק לסרטון הבא: [טיפים לשיפור החשיבה הביקורתית](#). לאחר שצפו, נניח בפני החניכות ים כובע עם פתקים בפנים - סוגי ד'אנר להצגה. הקבוצות יצטרכו לבנות הצגה קצרה על מצב כלשהו בחייהם שהיו זקוקים להשתמש בחשיבה ביקורתית - ולהציג בפני שאר החניכות ים.

6. **סיכום (5-10 דק')** נסכם את הפעילות, לאפשר לחניכות.ים לשתף אם למדו משהו חדש\מה ההצגה שהכי אהבו.

7. **פינה אישית (15 דק')** חניכה מביא/ה נושא מעולם התוכן שלו/ה ומעביר/ה פרזנטציה לקבוצה (אפשר גם להנחות דיון בקבוצה) במשך 15 דק'. לאחר סבב ראשון של הקבוצה, אפשר לתת נושא לפינה אישית- סוגיות חברתיות, אקטואליה, מוזיקה, וכו'.

עזרים

- רשימת שאלות
- סיטואציות לבחירה
- פתקים
- כלי כתיבה
- שני כובעים
- פתקים עם ז'אנר להצגה

נספח א' - שליפה מהמותן

- (1) מה מוטי אמר לשרה?
- (2) במפעל ויסוצקי איזו הפסקה עושים?
- (3) למה הספה הצהובה צהובה?
- (4) מי אכל את העוגיות שבקופסא?
- (5) מה המגמות שהרחבת בגן?
- (6) מי שבר את האגרטל?
- (7) מה ראיתי במשחק אתמול?
- (8) מה קרה בחדשות?
- (9) מה כתוב לי על החולצה?
- (10) מי נכנס בדלת?
- (11) מי הרג אותו?
- (12) איזה שיר זה?
- (13) מי הזמר הכי טוב בקבוצה?
- (14) מה קרה בבית ספר אתמול?
- (15) מי נמצא בתמונה?
- (16) מתי ערפד מתעורר?
- (17) איזה מוחות כלבים זומבים אוכלים?
- (18) מי נוהג במכונית?
- (19) לאן לנסוע לחופשה?
- (20) כשערפד מת קוברים אותו במיטה?

- 21) מה יש לי?
- 22) מה את רוצה לשאול?
- 23) צב יבשה שוחה באדמה?
- 24) מה הראו במחקר החדש?
- 25) מה הקשר בין גיטרות לעיר ירושלים?
- 26) איך מדליקים מזגן?
- 27) כמה אפשר לרוץ?
- 28) מה הבעיה?
- 29) כמה היית מדרגת את זה?
- 30) לאן הברווזים הולכים?
- 31) מה יש בעולם הבא?
- 32) מה עושה כרגע ראש ממשלת קנדה?
- 33) תפוז ותפוד זה היינו הרך?
- 34) כמה משלמים על שווארמה?
- 35) איזה טלפון נקנה לסבא?
- 36) כמה כסף צריך בארנק?
- 37) מתי זורח הירח?
- 38) מי מרגיש לא טוב?
- 39) אם יש לי צלע של יאק שרגיש לגלוטן אז זה צלעיאקי?
- 40) מי הדליק את האור?
- 41) אם בובספוג הוא ספוג הוא לא אמור לשאוב את הים?
- 42) מי הרג את ארלזורוב?
- 43) למה אלעזר שמן?
- 44) מה השעה בדובאי?
- 45) נפש יהודי צופיה או הומיה?
- 46) למה עץ צף על מים?
- 47) באיזה צבע מתחילה הקשת?
- 48) למה יש לנו מרפקים?
- 49) למה ליהודים יש אף גדול?
- 50) מה מפחיד בג'וקים?
- 51) מי שונא לשתות קפה?
- 52) מה היה השיר שנכנסת איתו לבת-מצווה?
- 53) אם שחייה נחשבת כסוג של ספורט, למה לווייתנים נראים ככה?
- 54) אם צב מאבד את השריון הוא עירום או הומלס?
- 55) למה מישהו שמדבר עם אלוהים בבית-כנסת הוא איש דת ומי שמרחב איתו ברחוב הוא פסיכופט?
- 56) מה הגוון של הצבע בז'?
- 57) תשעה מתוך עשרה רופאי שיניים ממליצים על מברשת השיניים. על מה ממליץ העשירי?
- 58) מה מברכים על חלב שנשפך?

- 59) איך מכניסים ג'ירפה למקרר?
60) מה החברה המתחרה של נטפליקס?

נספח ב' - סיטואציות - בחירה

1. את גולשת במחשב כשפתאום מופיעה מודעה על המסך שזכית בהגרלה על אייפון 12! כדי שתוכלי לקבל את הפרס מבקשים ממך מס' טלפון ופרטי כרטיס אשראי.
2. בדרך הביתה מביה"ס מצאת ארנק על המדרכה - יש תעודה מזהה של הבעלים, כרטיס אשראי וכסף מזומן.
3. את משתמשת באפליקציה של צ'אט עם בני נוער אנונימיים, אחד מהמשתמשים שעולה לשיחה מולך מבקש שתשלחי לו את הכתובת שבה את גרה כדי שתוכלו להיפגש ולדבר פנים אל פנים.
4. חבר שלומד יחד איתך בכיתה, מספר לך שראה על השולחן בחדר המורים את התשובות למבחן שיתקיים מחר, ומבקש ממך שתעזור לו להתגנב ולצלם את הקובץ כדי לשלוח לשאר הכיתה.
5. עבדת שעות רבות לאורך כל הקיץ וחסכת את המשכורת שלך, אתה מתלבט אם כדאי לך לקנות דגם חדש של מחשב נייד שיש לכמה מהחברים שלך, למרות שהקנייה תחסל את כל החיסכון.

ז'אנרים - הצגה

- אימה
- קומדיה
- מחזמר
- מתח
- אקשן ופעולה
- דרמה
- טלנובלה